

αν δεν κω εγω
αν δεν κης εσυ
αν δεν καουμε εμεις
πως θα γενουνε
τα σκοταδια λαμψη?

Μιλούμε για ενότητα όλων των κοινωνικών στρωμάτων και ομάδων του Κυπριακού Λαού, για την επιτυχή αντιμετώπιση της συνωμοσίας και την εξάρθρωση των εχθρών της Κύπρου ντόπιων και ξένων. Έμεις σαν νεολαία αποδείξαμε στο παρελθόν, στο παρόν, εμπρακτα, ότι εργαστήκαμε με συνέπεια και ευθύνη για πλήρη ενότητα όπου και όταν χρειάστηκε.

Πιστεύουμε και διακηρύσσουμε την ενότητα, ενότητα όμως για το καλό ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ του λαού, και την επιτυχία του αντιστασιακού αγώνα, ενότητα πάνω σε ίσους όρους και πάνω σε σωστές βάσεις. Η ενότητα σαν πρόσχημα, για την καταπάτηση των δικαιωμάτων ομάδας ή ομάδων του κοινωνικού συνόλου, ή για την εκμετάλλευση της πρωτοπορίας του αγώνα, που διεξάγει ο λαός, αποτελεί τουλάχιστον άρνηση και προώθηση αντιθέτων συμφερόντων.

Η πρωτοπορία ανήκει δικαιωματικά στο λαό και μόνο. Το κίνημα της Κυπριακής σοσιαλιστικής νεολαίας θα αντισταθί με όλους τους τρόπους έναντιόν κάθε έκτροπής.

ΤΑ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Είναι έργο δύσκολο, πνευματική περιπέτεια επικίνδυνη, ή προσπάθεια να ανακαλύψεις το βαθύτερο νόημα ενός ιστορικού γεγονότος ή μιας ιστορικής περιόδου. Γιατί νομίζεις ότι προσπαθείς να ανακαλύψεις ενώ μάλλον εσύ δίνεις το νόημα. Η νοηματοδότηση ιστορίας μοιάζει σαν επίσκεψη σε ισπανικό χάνι όπου, κατά την παροιμία, βρίσκεις μόνον ό,τι κουβαλάς μαζί σου. 'Ανάλογα με την ερμηνευτική σκοπιά από όπου ξεκινάς, θα διακρίνεις μέσα στην ιστορία εκείνα τα γνωρίσματα κι εκείνες τις δυνάμεις, που θα σου επιτρέψουν να δικαιώσεις την άφετηρία σου. Κι είναι, από την άποψη αυτή, χαρακτηριστικές οι προσπάθειες ερμηνείας της 'Ελληνικής 'Επανάστασης και τα αντίθετα αποτελέσματα όπου καταλήγουν οι ερμηνευτές, τονίζοντας άλλοι το έθνικό της χαρακτήρα κι άλλοι τον κοινωνικό, και πάλι με παραλλαγές.

Κι όμως αυτή η νοηματοδότηση της ιστορίας είναι έργο απαραίτητο. Μόνο έτσι «σώζεται» ή ιστορία (κατά την πλατωνική έκφραση που όριζε σαν άποστολή της επιστήμης το «σώζειν τὰ φαινόμενα»). Μόνο έτσι οργανώνεται λογικά το σκόρπιο χάος των ιστορικών περιστατικών, μόνον έτσι ξεπερνάει την ασύνδετη ανεκδοτολογία ή το γυμνό χρονικό και παίρνει κάποια θέση στη συνείδηση. Οι δυσκολίες γίνονται αντίστοιχα κεντρικά: δοκιμάζεις τις διαφορετικές μεθόδους και τις αντιμαχόμενες άρχες, συγκρίνεις ή και άθροίζεις τα αντίθετα σημειώματα, κατανοείς, θιάνεις — και ή κατάληξη είναι πάντα προσωρινή και πάντα αβέβαιη.

Η προσπάθεια για την κατανόηση της 28ης 'Οκτωβρίου του 40 και της περιόδου που άρχισε από την ημέρα εκείνη δίνει την εντύπωση — την ψευδαίσθηση; — ότι παρουσιάζει λιγότερες δυσκολίες. Θάλεγε κανείς, ότι σταδιακά, μέσα στη ροή των γεγονότων, διάφορα νοήματα ήρθαν να προστεθούν άσπαστα και να πλουτίσουν το νοηματικό περιεχόμενο της εποχής εκείνης, όπου ριζώνει κι ή σημερινή. Η

τελική εντύπωση είναι ή εικόνα ενός λαού που, την ημέρα εκείνη ξεκίνησε και πάλι — για ποσοτή φορά; πάντως όχι για τελευταία! — ένα σταδιακό κινήσι της ελευθερίας, σε όλοένα πιο ολοκληρωμένες διαστάσεις, σε όλοένα πιο ψηλά σκαλοπατία.

Την ίδια την ημέρα της 28ης 'Οκτωβρίου, ο τόπος ήταν αποκλειστικά εθνικός. Την ημέρα εκείνη τή Ζήσας με την ερμηνευτική σκοπιά από όπου ξεκινάς, θα διακρίνεις μέσα στην ιστορία εκείνα τα γνωρίσματα κι εκείνες τις δυνάμεις, που θα σου επιτρέψουν να δικαιώσεις την άφετηρία σου. Κι είναι, από την άποψη αυτή, χαρακτηριστικές οι προσπάθειες ερμηνείας της 'Ελληνικής 'Επανάστασης και τα αντίθετα αποτελέσματα όπου καταλήγουν οι ερμηνευτές, τονίζοντας άλλοι το έθνικό της χαρακτήρα κι άλλοι τον κοινωνικό, και πάλι με παραλλαγές.

Του κ. Γ. Α. ΚΟΥΜΑΝΤΟΥ 'Υφηγητού Πανεπιστημίου 'Αθηνών

λά το ξεμούδιασμα δεν στάθηκε δύσκολο — πρόβλημα ξεχάστηκε για κείνο το πρωί ο γύψος άκόμα κι ο δικτάτορας άνεκτά μεταμφιεσθηκε σε στρατηλάτη. Βοήθησε και τή πιο δυνατή ελπίδα της ελληνικής ψυχροσυνέσεως, ή αίσθηση του πληγωμένου φιλότιμου, ένα αίσθημα προσωπικής του καθενός άγανακτίσεως για κάποιες προηγούμενες άτιμίες του εισβολέα, φασιστή κι αυτού. 'Ετσι ξεκίνησε ο πόλεμος του 40 σαν κινήσι της ελευθερίας στον εθνικό της αναβαθμό — σκαλοπάτι πρώτο.

Πόσον καιρό μπορεί ή εθνική μέριμνα να σκεπάζει; τά πολιτικά και τά κοινωνικά προβλήματα; Τά νικηφόρα άγγέλματα από τό μέτωπο σταμάτησαν, τό πρόσωπο του δικτάτορα — που εισέπραττε ένα μέρος από την αίγλη της νίκης — έλλειψε και ή δικτατορία φανέρωσε ολόγυμνη την άχίλλεια φτέρνα της: την άνυπαρξία κάθε διαδικασίας για τόν καθορισμό της διαδοχής. Τό πολιτικό θέμα, προσεκτικό σκεπασμένο με τόν γύψο και τις τροπαίο-

φόρες σημαίες, άρχισε να άναδύεται άμείλικτα. Και τό καινούργιο σκαλοπάτι όπου θα άναζητιόταν ή ελευθερία, άρχισε να διαφαίνεται.

Η κατάρρευση του μετώπου και ο άναγκαστικός εκπατρισμός της κυβερνήσεως δημιούργησαν ένα άπόλυτο πολιτικό κενό. Η Ξένη στρατιωτική κατοχή φρόντισε να επιβάλει στον τόπο μία κυβέρνηση που είχε την πιο άποκρουστική άψη από όσες μπορεί να πάρει ή αντιδημοκρατικότητα: την άψη της κυβερνήσεως που διορίζεται από τόν εχθρό — από τόν Ξένο! — για να εξασφαλίσει την ύπαταξη του λαού πρακτορεύοντας τά συμφέροντα του Ξένου άφεντικού. Τά ίδια τά πρόγματα έβθαν τώρα, άναγκαστικά, τό πολιτικό πρόβλημα στην πληρό-

μας σαν άναζήτησή της λαχανίδας, σαν πώματα στο δρόμο, σαν παιδιά με γένια και κοιλιά πρησμένη από άβιταμίνωση. Μιά τέτοια κατάσταση φανέρωνε κάποια κοινωνική έμπλοκή, με τερατικές διαστάσεις και συνέπειες. Ο κοινωνικός προβληματισμός γεννιόταν άθέλητα, άναγκαστικά, άναπότρεπτα.

Η λαϊκή δυστυχία της κατοχής δεν ήταν — ούτε μπορούσε να είναι — αποτέλεσμα της κοινωνικής άδικίας που φυσιολογικά μπορεί να παράγεται από έναν καπιταλισμό καλά οργανωμένο και σε κανονική λειτουργία. Ηταν ή διάλυση της οικονομίας που έφερνε τά ουμπτώματα αυτά και οδηγούσε την κοινωνία στην ώρα μηδέν. Τό πρόβλημα παρουσιάζόταν έτσι σε μίαν είκόνα ψεύτικη,

τεραιότητα, ιδιαίτερες διαστάσεις και ιδιαίτερες λύσεις, άτυχια έμπνευσμένες από τά σοβιετικά ύποδείγματα και τις σύμφυτες μ' αυτά σταλινικές έκτροπές και στολινικές βαρβαρότητες. Μπορεί άλλες παρατάξεις να ήσαν άνευλικρινείς στην προθυμία τους να υιοθετήσουν τά διάχυτα κοινωνικά αίτηματα. Παρ' όλα αυτά δέν παύει να έχη τή σημασία κάποιες ένδειξεις, ότ' όλοι ήθελαν να δείχνουν πως συμφωνούν και στο αίτημα της κοινωνικής ελευθερίας.

Η καθολικότητα των διακηρύξεων μορτυρούσε και την ανάγκη των κοινωνικών μεταβολών και τή γενική συνειδητοποίηση της ανάγκης αυτής. Οι διαφωνίες θα φαινότουσαν — και φάνηκαν — όταν θα πλησίαζε ή στιγμή της εφαρμογής. Την κοινωνική ελευθερία — την δικαιοσύνη — την βλέπει κατά διαφορετικό τρόπο ή κάθε κοινωνική ομάδα κι ο τρόπος της κάθε κοινωνικής ομάδας θίγει ζωτικά συμφέροντα της άλλης. 'Ετσι ο άγώνας για τήν κοινωνική διάσταση της ελευθερίας είναι μορφαία στοιχείο διασπαστικό της εθνικής ενότητας. Αυτό επιβεβαιώθηκε, με διαδικασίες άιματηρές, κατά τά τελευταία χρόνια της κατοχής. Κι και παράλληλα, θέρριψε έκρηκτικά τις δυνάμεις που θα άγωνίζονταν — φωτισμένα ή τυφλά, άδιάφορο — για τήν κάποια επίλυση του. Η κοινωνική διάσταση της ελευθερίας ριζώνει έτσι στις συνειδήσεις κι ή άναζήτηση άνεύθαινε ένα άκόμα σκαλοπάτι.

Όλοι άνεβήκαμε και στο τρίτο σκαλοπάτι — άλλοι περισσότερο, άλλοι λιγότερο κι άλλοι άποκριτικά. Πιστεύω πως διάχυτη ήταν μία διάθεση, μία έτοιμότητα για μεγάλες μεταβολές στην κοινωνική διάρθρωση. Δέν είναι τυχαίο, ότι όλοι σχεδόν έκαναν παρόμοιες διακηρύξεις: ίσως ποτέ στην ιστορία του τόπου μας δέν είχε γίνει τόσο πολύς λόγος για μεταρρυθμίσεις, για κοινωνική δικαιοσύνη, για σοσιαλισμό. Μπορεί ή παράταξη που κτευθνόταν από τό κομμουνιστικό κόμμα να έδινε στο κοινωνικό θέμα ιδιαίτερη προ-

τεραιότητα, ιδιαίτερες διαστάσεις και ιδιαίτερες λύσεις, άτυχια έμπνευσμένες από τά σοβιετικά ύποδείγματα και τις σύμφυτες μ' αυτά σταλινικές έκτροπές και στολινικές βαρβαρότητες. Μπορεί άλλες παρατάξεις να ήσαν άνευλικρινείς στην προθυμία τους να υιοθετήσουν τά διάχυτα κοινωνικά αίτηματα. Παρ' όλα αυτά δέν παύει να έχη τή σημασία κάποιες ένδειξεις, ότ' όλοι ήθελαν να δείχνουν πως συμφωνούν και στο αίτημα της κοινωνικής ελευθερίας.

Η καθολικότητα των διακηρύξεων μορτυρούσε και την ανάγκη των κοινωνικών μεταβολών και τή γενική συνειδητοποίηση της ανάγκης αυτής. Οι διαφωνίες θα φαινότουσαν — και φάνηκαν — όταν θα πλησίαζε ή στιγμή της εφαρμογής. Την κοινωνική ελευθερία — την δικαιοσύνη — την βλέπει κατά διαφορετικό τρόπο ή κάθε κοινωνική ομάδα κι ο τρόπος της κάθε κοινωνικής ομάδας θίγει ζωτικά συμφέροντα της άλλης. 'Ετσι ο άγώνας για τήν κοινωνική διάσταση της ελευθερίας είναι μορφαία στοιχείο διασπαστικό της εθνικής ενότητας. Αυτό επιβεβαιώθηκε, με διαδικασίες άιματηρές, κατά τά τελευταία χρόνια της κατοχής. Κι και παράλληλα, θέρριψε έκρηκτικά τις δυνάμεις που θα άγωνίζονταν — φωτισμένα ή τυφλά, άδιάφορο — για τήν κάποια επίλυση του. Η κοινωνική διάσταση της ελευθερίας ριζώνει έτσι στις συνειδήσεις κι ή άναζήτηση άνεύθαινε ένα άκόμα σκαλοπάτι.

Καθιερωμένο ρητορικό σχήμα, παύ άκούγεται ο' όλες τις έπετείσεις, είναι ή πρόσκληση προς τόν άκροατή ή τόν άναγνώστη, να έμπνευσθει από τήν ημέρα και τό νόημά της, να άντλήσει δυνάμεις από τά νάματα της ιστορικής στιγμής που γιορτάζεται. Ο λόγος, όταν δέν είναι άδεια ρητορεία, θέλει ανήθως να έξέρει κάποιο στοιχείο του ιστορικού νοήματος για να άποσιωπήσει άλλα. Δέν πιστεύω, ότι οι έμπνεύσεις από ιστορικές άναμνήσεις ή καν τά «διδάγματα της ιστορίας» συμβάλουν πολύ στη διαμόρφωση κάποιας συγκεκριμένης πρακτικής στάσεως. 'Αν όμως ήταν να γίνει κάτι τέτοιο, θάηρεπε τά νοήματα της ιστορικής ημέρας να προσφέρονται άκέραια σαν πηγή έμπνεύσεως — και ή άκέραιη έμπνευση της 28ης 'Οκτωβρίου θα ήταν τό κινήσι της ελευθερίας ο' όλα τά σκαλοπάτια, τό εθνικό, τό πολιτικό, τό κοινωνικό.

'Ακέραιο τό νόημα, άλλα και με τις σωστές προτεραιότητες. Και λόγοι στοιχειώδους πολιτικής σοφίας, στρατηγικής και τακτικής, επιβάλλουν να άναγνωρίσουμε σήμερα, πριν από τά όποια άλλα θέματα, τήν προτεραιότητα του άγώνα για τήν άποκατάσταση της πολιτικής ελευθερίας.

ημερολόγιο

● ΠΡΙΝ ακόμα ξεχαστή πλήρως ή άστοχη φράση του ύπουρου έσωτερικών για τη «Διεθνή συνωμοσία» που τόσο έκμεταλλεύτηκαν οι συνωμότες του ξεπουλήματος της Κύπρου, ο ίδιος ύπουργός μιλά για «συνέχιση του έργου της Έθνικης Φρουράς από τη στιγμή από κομματικές επικρίσεις». Τι όμως σημαίνει αυτό; Μήπως ο κ. ύπουργός θεωρεί την Ε.Φ. σαν όργανο που έχει το δικαίωμα να μεταβάλλεται σε προπαγανδιστική άρβυλα έναντιον κάθε δημοκρατικής τάσης μη έξαιρουμένου και του άρχηγου του κυπριακού κράτους; Γιατί η Κυπριακή κυβέρνηση δεν διερευνά την αλήθεια της «κριτικής» αλλά ακολουθεί μία πολιτική που μόνο ενθάρρυνση στην αντίκυπριακή δράση μπορεί να θεωρηθεί; Όστόσο πρέπει να πούμε πως αυτό το φαινόμενο δεν αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση αλλά μάλλον κάτι πολύ κοινό: Η διαδικασία για την υποδούλωση ενός λαού το τελευταία χρόνια περνά πάντα από την «άνεξαρτησία» του στρατού. Ο Στρατός διαβρώνεται, παρουσιάζεται σαν άνωτατη δύναμη που δεν επιδέχεται κριτική και την κατάλληλη στιγμή είτε με τη βοήθεια μελών μιας κυβέρνησης είτε ξεκάθαρα με τη πραξικοπηματική βία «σώζει τη χώρα» από την καταστροφή. Η Ίνδονησία, η Καμποτία, η Τουρκία, η Ελλάδα, η Χιλή έχουν ήδη «σωθεί». Η Ίταλία, η Κύπρος και τόσες άλλες χώρες βρίσκονται πολύ κοντά στη «σωτηρία» και το φασισμό.

● ΤΟ ΞΕΣΚΕΠΑΣΜΑ της Αμερικάνικης Δημοκρατίας συνεχίζεται. Ο ειδικός άνακριτής που διώρισε ο Νίξον για το Γουάτεργκέτ διώχτηκε από τον Αμερικανό πρόεδρο γιατί δεν δέχτηκε να γίνει νεκροθάφτης της δικαιοσύνης. Τα σκάνδαλα που κινδύνευαν ν' αποδειχθούν δείχνουν με τον πιο άναγλυφο τρόπο το ρόλο του Προέδρου σαν αντιπροσώπου των μεγάλων κεφαλαιοκρατικών επιχειρήσεων: Βοηθήθηκε από τις εταιρείες για να εκλεγεί σ' αντίλλαγμα για την εύνοια του από την προεδρία. Αφού λοιπόν η «δικαιοσύνη», αυτό το ιερό όργανο της άστικής «δημοκρατίας», άπειλούσε τον πρόεδρο ή «δικαιοσύνη» έπρεπε να περάσει σ' άλλα χέρια πιο εύνοϊκά για τις προεδρικές παρανομίες. Υποτίμησε όμως ο κ. πρόεδρος την λαϊκή αντίδραση που για να την αντιμετωπίσει δεν διάταξε να διαταχθεί γενικό συναγερμό στην στρατιωτική δύναμη — περιλαμβανομένης και της πυρηνικής — της Αμερικής.

● Η 28 του Οχτώβρη άποτελεί άσφαλώς μία από τις μεγαλύτερες έπετείους των Έλλήνων. Κάτω από ένα διχτατορικό καθεστώς ο Έλληνικός λαός μπόρεσε ν' αντισταθεί στη φασιστική επίθεση με όλη τη δύναμή του. Και είναι άκριβώς το γεγονός ότι άλόκληρος ο λαός μπόρεσε να πιστέψει στον αντιφασιστικό άγώνα που έφερε τα έκκλητικά άποτελέσματα του Άλθωνικού μετώπου. Τα χρόνια της διχτατορίας του Μεταξά δεν μπόρεσαν να πνίξουν τη πίστη του λαού. Το τραγικό είναι ότι τώρα μετά από τόσα χρόνια μία νέα δικτατορία καπηλεύεται αυτούς τους άγώνες σαν να μην έγιναν άκριβώς έναντιον του δικού της πιστεύω: του φασισμού και της ξένης κατοχής που σήμερα παίρνει τη μοντέρνα μορφή της κατοχής διά πληρεξουσίου.

● Άπολαυστική ή συνέντευξη του Μαρκεζίνη στο «Σπήγκελ». Η άφέλεια της έκφρασης πείθει πως κανένας κίνδυνος δεν μπορεί να ύπάρξει άπ' αυτόν τον άνθρωπο: Ο ρόλος του φαίνεται πιο καθαρά πως περιορίζεται στο να άποτελέσει μία μέρα τον άποδιοπομπαίο τράγο. Είναι πράγματι άξιολύπητος. Όπως λέει έχει πλήρη έλευθερία αλλά ο πρόεδρος έχει την τελευταία λέξη. Θα κάμη έλευθερες έκλογές αλλά δεν μπορεί να επιτρέψει συμμετοχή των κομμουνιστών παρ' όλο που ύποστηριξε στο παρελθόν νομιμοποίηση του ΚΚΕ. Και άλλα πολλά και διάφορα που έλπίζουμε πως άφείλουμε να τους δώσουμε τη σημασία που πρέπει: Μηδέν. Άλλοιώς κινδυνεύουμε με την εύκολη κριτική έναντιον του καμαριέρη να ξεχάσουμε τους κυρίους...

Οι επόμενες εκδόσεις της σοσιαλιστικής έκφρασης θα αναρτηθούν στις ακόλουθες ημερομηνίες:

παρασκευή 16 του νιοβρη
 παρασκευή 30 του νιοβρη
 παρασκευή 14 του δεκεβρη

οσοι θέλουν προηγούμενες εκδόσεις ας μας γραφουν

σοσιαλιστική νεολαία ΕΔΕΝ
 κων τίνου παλαιολογού 23
 η τ.κ. 1064 λευκωσία

Η «Σοσιαλιστική Έκφραση» εκδίδεται κάθε 15 μέρες από συντακτική επιτροπή και εκφράζει την επίσημη γραμμή της Σοσιαλιστικής Νεολαίας (ΕΔΕΝ), Τ.Κ. 1064 Λευκωσία, Κύπρος. Η «Σοσιαλιστική Έκφραση» κυκλοφορεί κάθε δεύτερη Παρασκευή σαν ένσωματωμένο φύλλο της εφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ».

Έντυπες συνεργασίες δεν εκφράζουν απ' άνάγκη άπόψεις της Σ.Ν.—ΕΔΕΝ.

παγκόσμια σοσιαλιστική κίνηση

ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΤΗΣ Ι.Υ.Σ.Υ.

Στρασβούργο 8-16 Οκτωβρίου '73

Στο Σεμινάριο πήραν μέρος 28 αντιπρόσωποι από 13 χώρες μέλη της Ι.Υ.Σ.Υ., μεταξύ των οποίων και η Σοσιαλιστική Νεολαία (Ε.Δ.Ε.Ν.). Όπως είναι γνωστόν η Σοσιαλιστική Νεολαία (Ε.Δ.Ε.Ν.) είναι πλήρες μέλος

πάνω κάθε αντιπροσωπεία παρουσίασε σε σύντομη άναφορά τα ιδιαίτερα προβλήματα του κόμματός της. Η άναφορά αυτή έγινε με βάση δοθέντος ερωτηματολογίου. Η Σοσιαλιστική Νεολαία (ΕΔΕΝ) προτίμησε

της Ι.Υ.Σ.Υ., (Διεθνής Ένωσης Σοσιαλιστικής Νεολαίας). Οι εργασίες του σεμιναρίου άρχισαν στις 9 του Οκτώβρη και τέλειωσαν στις 15 του ίδιου μήνα, στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Νεότητας που λειτουργεί κάτω από την προστασία του Συμβουλίου της Εύρώπης, στο Στρασβούργο.

Άπό τις δεκατρείς αντιπροσωπείες, οι όκτώ εκπροσώπους κυβερνώντα Σοσιαλιστικά κόμματα της Δυτικής Εύρώπης, δηλαδή: Σουηδία, Νορβηγία, Δανία, Δυτ. Γερμανία, Φιλανδία, Αυστρία, Έλβετία και Μάλτα.

Το Σεμινάριο έπεξεργάστηκε πολλά ζητήματα που άπασχολούν τις Σοσιαλιστικές Νεολαίες με ιδιαίτερο βάρος στα ακόλουθα θέματα: (α) Πολυεθνικές εταιρείες (το ρόλο τους στην πολιτικοοικονομική ζωή μιας χώρας και οι μέθοδοι αντιμετώπισής τους από τα Σοσιαλιστικά Κόμματα). (β) παρουσίαση των ιδιαίτερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα Σοσιαλιστικά κόμματα τοπικά και παγκόσμια. (γ) Άναφοράς πάνω στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι των μεγάλων άστικών κέντρων της Εύρώπης.

Η ΑΝΟΦΟΡΑ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ (ΕΔΕΝ) Όπως άναφέραμε και πιο

σύντομη άναφορά πάνω στο Κυπριακό πρόβλημα και τις θέσεις της Νεολαίας και της

Μερικοί από τους αντιπροσώπους του Σεμιναρίου. Ο αντιπρόσωπος της Σοσιαλιστικής Νεολαίας (ΕΔΕΝ), Άντρέας Φρυδάς, καθήμενος πρώτος άριστερά.

ΕΔΕΚ πάνω στις διάφορες πτυχές του. Τουτό εκρίθηκε σκόπιμο ύστερα από διαπίστωση μας ότι πολλές από τις αντιπροσωπείες πολύ λιγα ή τίποτε ήξεραν για το πρόβλημα μας, όπως έχει έξειλιχτεί τα τελευταία δύο χρόνια.

Την παρουσίαση της άναφοράς μας, άκολούθησε δίωρη συζήτηση με κύρια σημεία τα έξης:

1. Ερώτηση και άπάντηση για τον ρόλο του Γρίβα, σαν εκπρόσωπου της χούντας, στην Κύπρο. Επιπτώσεις πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές.
2. Άναφορά στο ρόλο του Ντενκτάς και τυχόν όμοιότητα με τον ρόλο του Γρίβα.
3. Σχέσεις έλληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων κάτω από τις σημερινές συνθήκες.
4. Σχέσεις κόμματος και Νεολαίας με την Κυπριακή Κυβέρνηση και ειδικότερα με

τον Μακάριο.

5. Ρόλος της έθνοφρουράς και εκπαίδευσης (σχέσεις και έξάρτησή τους από την χούντα).

6. Οι διεθνείς μας σχέσεις. Ειδικά με τους Άραβες.

7. Οι σχέσεις μας με τα άλλα κόμματα του τόπου.

Η Σοσιαλιστική Νεολαία (ΕΔΕΝ) πιστεύει ότι τόσον η παρουσίαση όσον και η ύποστήριξη της άναφοράς από τον αντιπρόσωπό μας, συναγωνιστή Άντρέα Φρυδά, ήταν πολύ πετυχημένη. Αυτό άποδεικνύεται από το κλίμα που δημιουργήθηκε άμέσως μετά την παρουσίαση της άναφοράς μας. Πολλοί άντιπρόσωποι έζήτησαν πιο στενές και ούσιαστικές σχέσεις με την Σοσιαλιστική Νεολαία (ΕΔΕΝ) στον δε άντιπρόσωπο μας προσφέρθηκε η προεδρία του Σεμιναρίου για την έπόμενη μέρα.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Είναι μεγάλη δυστυχία όταν το σώμα ενός ανθρώπου είναι άλυσοδεμένο, αλλά δεν είναι μικρότερη ή συμφορα όταν οι άσψεις του είναι δεσμευμένες. Καμία κυβέρνηση στον κόσμο δεν μπορεί να έμποδίσει ένα άνθρωπο να σκέφτεται όπως θέλει. Άλλά όταν είναι ύποχρεωμένος να κρατά τις σκέψεις του για τον έαυτό του ύφιστάται μία μεγάλη στέρηση, γιατί η φύση του ανθρώπου είναι κοινωνική.

Όπως κάθε άλλη έλευθερία, η έλευθερία του λόγου δεν μπορεί να θεωρηθεί έξω από τη σχέση της με τις κοινωνικές συνθήκες, μέσα στις άποίες πραγματοποιείται. Είναι ένα μέσο για κάποιο σκοπό. Ο σοσιαλισμός κατανοεί τη μεγάλη σημασία της και την άπέραντη ίαχύ της.

Κάποτε προβάλλεται από τους καπιταλιστές ο ισχυρισμός ότι στις σοσιαλιστικές κοινωνίες ο λαός δεν έχει εύκαιρία να εκφράσει έλευθερα τη γνώμη του, γιατί όλα τα μέσα πληροφοριών, εφημερίδες, ραδιόφωνο και τηλεόραση, ανήκουν στο κράτος. Το σοσιαλιστικό κράτος είναι κράτος των εργαζόμενων και έτσι είναι στους εργαζόμενους που ανήκουν ο τύπος, το ραδιόφωνο και η

τηλεόραση.

Η εργασία όλων των όργανισμών και ιδρυμάτων σε μία σοσιαλιστική κοινωνία διαπνέεται από ένα πνεύμα κριτικής και άυτοκριτικής, που είναι άναπόσπαστο μέρος της πολιτικής και δημοσίας ζωής. Αυτή είναι η έλευθερία της σκέψης, το δικαίωμα κάθε πολίτη να παίρνει άραστήριο μέρος στη διεύθυνση των ύποθέσεων του κράτους, είτε μικρών, είτε μεγάλων. Είναι μία έλευθερία και ένα δικαίωμα που θεωρούνται όχι σαν ιδιωτική αλλά κοινωνική ύπόθεση.

Η δημοσία συζήτηση στο σοσιαλιστικό καθεστώς είναι σημαντική όχι μόνο στην έκδήλωση της λαϊκής θέλησης αλλά και σαν μέσο ενθάρρυνσης του πληθυσμού να γίνει πολιτικά περισσότερο άραστήριο, δίδει σε κάθε πολίτη πλατείες εύκαιρίες για να συμμετάσχει στη λήψη άποφάσεων για τα ζητήματα του κράτους.

Κανένας λογικός άνθρωπος δεν μπορεί να είναι άντίθετος σε μία τέτοια αντίληψη και έφαρμογή της έλευθερίας του λόγου στη σοσιαλιστική κοινωνία.

Στις καπιταλιστικές χώρες ο τύπος είναι γνωστός σαν η «τετάρτη μεγάλη δύ-

ναμη». Άπό ποιόν κυβερνείται; Ποιος έχει τον άποφασιστικό λόγο;

Οι άπαντήσεις σ' αυτά τα έρωτήματα έκθέτουν πλήρως τον ίαχυρισμό ότι ύπάρχει άπερίοριστο έλευθερία λόγου στον καπιταλιστικό κόσμο. Άπό τα 4.300.000 φύλλα εφημερίδων που κυκλοφορούν στο Παρίσι, 3.800.000 έλέγχονται από τα μονοπώλια Μπουσαάκ, Άμερί και Χασιέτ.

Φυσικά, όλο το δημοσιεύμενο ύλικό ύποστηρίζει τα συμφέροντα των ιδιοκτητών του μονοπωλιακού τόπου και των συγγενών όμάδων. Έτσι η έλευθερία διάδοσης ιδεών κατατά κατά τα έννεα δέκατα έλευθερία για διάδοση των ιδεών που ύποστηρίζουν οι Μπουσαάκ και άλλοι έκατομμυριοχιοι. Σε κανένα βέβαια δεν άπαγορεύεται να εκδώσει την εφημερίδα του ή να ίδρύσει δικό του ραδιοσταθμό. Το μόνο που χρειάζεται είναι τα λεφτά!

Έτσι η τόσο έπίσημα διακηρυγμένη έλευθερία του λόγου καταντά να μη είναι τίποτε άλλο παρ'ό, ένα τυπικό δικαίωμα που η καταπληκτική πλειοψηφία των μελών της κοινωνίας δεν μπορούν να άπολαμβάνουν.

Ο Οργανισμός Γραμ/τέας της Σοσιαλιστικής Νεολαίας (ΕΔΕΝ)

ΤΟ ΧΑΣΜΑ ΤΩΝ ΓΕΝΗΩΝ

Μία στατιστική αναφέρει ότι ρωτήθηκαν στην Αγγλία 1000 άνθρωποι, διαφόρων ηλικιών και των δύο φύλων: 'Υπάρχει χάσμα ανάμεσα στη ΝΕΑ και ΠΑΛΙΑ γενιά; Ποσοστόν 98% απάντησαν: Μάλιστα υπάρχει εύρη ΧΑΣΜΑ!

"Αν ρωτηθούν και εδώ στην Κύπρο 1000 άνθρωποι με το ίδιο ερώτημα, άνθρωποι όλων των ηλικιών, άνω των 15 ετών; οι 950 θ' απαντήσουν: ΝΑΙ υπάρχει και στην Κυπριακή κοινωνία το ψυχικό χάσμα ανάμεσα στους νέους και τους ηλικιωμένους (άνω των 35-40 ετών).

Μας πείθει γι' αυτό η ίδια η ζωή των νέων και των «έριμων» ηλικιωμένων, η συμπεριφορά τους, οι σχέσεις τους. Ο πατέρας πεισμώνει και θέλει να επιβάλει το κόφιμο των μακριών μαλλιών του έφηβου γιου του.

Ο νέος όργιζεται για τις ιδέες του πατέρα γύρω από τα νεανικά, κοινωνικά και επιστημονικά θέματα. Φεύγει με το μακρύ μαλλί, το πολύχρωμο πουκάμισο, το πρόχειρο, απλό του παντελόνι, κτυπώντας πίσω του τη πόρτα.

Οι γονείς όργιζονται γιατί η κόρη τους γνώρισε ένα νέο και φλερτάρει μαζί του.

Η κόρη θίγεται, κλαίει, φωνάζει. Μερικές φεύγουν από το χωριό, από το σπίτι και τραβούν να βρουν την «ετυχή» τους μέσα στη δύσκολη ζωή, την ανθρώπινη ζούγκλα, με κίνδυνο να γίνουν θύματα ήθικης εκμετάλλωσης από εμπόρους των ναρκωτικών και της λευκής σάρκας.

Οι νέοι δείχνουν έμφαντικά τη περιφρόνηση τους στο έργο των ηλικιωμένων. Κατηγορούν αυτούς ότι δημιούργησαν τη σημερινή σαθρή κοινωνία με τις αντιθέσεις της, τις όμορφες της και γενικά τα προβλήματα της.

Κατηγορούν οι νέοι τους «έριμους» ηλικιωμένους ότι διακατέχονται από φαρισσαϊσμό, εγωισμό, ύποκριση και καιροσκοπισμό. Χαρακτηριστικά που ώδηγησαν και ώδηγούν στον πόλεμο, τη δυστυχία, στη καταπάτηση της αξιοπρέπειας του ανθρώπου καθώς και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Χαρακτηριστικά που ώδηγούν σε βαθύτερο δάραθρο, στο φασισμό και τη σύγχρονη τυρρανία, στην εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο στη χρήση της επιστήμης για κατασκευή καταστρεπτικών όπλων, όργανα σφαγής και καθυπόταξης των αγωνιζομένων λαών για μία καλύτερη ζωή, για μία δίκαιη, αρμονική κοινωνία.

Οι ηλικιωμένοι «έριμοι» κοιτάζουν την ζωή των νέων και εκφράζουν την αγανάκτησή των για την αποχαλίνωση των παθών τους, για την διαίσθητα και την έπαναστατικότητα τους, για την έξαλλη ψυχαγωγία τους, για τον άναρχισμό και το χιπιισμό τους και για τη χρήση ελαφρών και δυνάτων ναρκωτικών.

Αναφέρω μερικές γνώμες προσωπικότητας, στον Έλληνο χώρο, σχετικά με το χάσμα παλαιάς και νέας γενεάς.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΥΡΑΤ (ήθο ποιός, σκηνοθέτης): Το χάσμα μεταξύ των γενεών, ήταν μεγάλο. Χάσμα ανάμεσα στους Μαραθωνομάχους και Σαλαμινομάχους από τη μία και τους τριάκοντα τυράννους από την άλλη. Νέοι μαχητές της ελευθερίας οι πρώτοι, αξιόλογα έριμα, ηλικιωμένα, αξιόλογα πνεύματα οι άλλοι. Έτσι και σήμερα υπάρχει το χάσμα.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΜΕΛΑΝΙΤΗΣ (καθηγητής Πειραματικής Παιδαγωγικής): Βεβαίως το χάσμα υπήρχε πάντοτε λόγω διαφορών ηλικίας μεταξύ νέων και έριμων ανθρώπων. Οι νέοι δεν μπορούν να δεχθούν τις εισηγήσεις των έριμων πε-

ρί προσαρμογής της ζωής τους στα πλαίσια της ζωής του ΤΟΤΕ.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ (Κοινωνιολόγος): Το σήμερα αποτελεί για τους νέους την αρχή της δημιουργίας, για τους μέσους μία εκμεταλλεύσιμη περίοδο και για τους γέροντες μία καταραμένη εποχή. Πώς να μην υπάρχει το χάσμα;

Ν. ΧΑΣΑΠΟΠΟΥΛΟΣ (τριετής φοιτητής της Νομικής): Κατά την γνώμη μου το χάσμα μεταξύ παλιών και νέας γενεάς είναι μεγαλύτερο σήμερα παρά από κάθε άλλη εποχή και εξακολουθεί ακόμη να διευρύνεται. Οι λόγοι είναι πολλοί. Η άσυμφωνία χαρακτήρος του νέου με το μεσήλικα, τα διαφορετικά φύση προβλήματα που απασχολούν τις δύο γενεές. Η έλλειψη εμπιστοσύνης του νέου στον ένηλικα για λύση των κοινωνικών προβλημάτων, που μέχρι στιγμής ώδηγησαν σε πολέμους, πείνα, λοιμούς και γενικά στην ανθρώπινη δυστυχία.

ΒΕΡΑ ΚΡΟΥΣΚΑ (νέα ή-

λικού χάσματος από την άλλη.

Σμίκρυνση χρόνου διαδρομής από μία χώρα σε άλλη, με τα σύγχρονα μέσα συγκοινωνίας. Σμίκρυνση χρόνου ένημέρωσης για γεγονότα που γίνονται σε κάθε γωνιά της γής.

ΧΑΣΜΑ στις σχέσεις, στις ψυχική επαφή των νέων και ηλικιωμένων «έριμων» ανθρώπων.

Τό ένα σκέλος αυτής της έπιστημοκοινωνικής αντίθεσης οφείλεται στην ανάπτυξη των φυσικοτεχνικών έπιστημών και στην έπισημοκοινωνική εφαρμογή αυτών για την εξυπηρέτηση του ανθρώπου (αεροπλάνα, υπερωκεάνεια, διαστημόπλοια, ραδιόφωνο, τηλεόραση).

Τό άλλο σκέλος οφείλεται στη ταχεία εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων, διάδοσιν νέων φιλοσοφικών συστημάτων, κοινωνικοπολιτικές αλλαγές και ζυμώσεις, οι συγκρούσεις των συμφερόντων των έργαζομένων μετά των συμφερόντων της όλιγαρχικής πλουταρχικής τάξεως και στη διαφορά ζωτικότητας, ένεργειας,

χιασμός και πτώση στο κενοόθλο, οι φυσικοί θάνατοι και οι άφύσικοι. Άλλά η πορεία της ζωής και του χρόνου είναι συνεχής.

Ο νέος και ο ηλικιωμένος «έριμοι» βρίσκονται στο ίδιο σημείο της πορείας του χρόνου ή στο ίδιο κομμάτι της τροχιάς του χρόνου αλλά ο καθένας με διαφορετική ψυχολογική υπόσταση. Τούτο δημιουργεί μίαν αντίθεση στη συμπεριφορά, στην εκτίμηση γεγονότων και ιδεών, στη θέση που παίρνουν απέναντι στο κοινωνικό σύνολο.

Εάν οι «έριμοι» ηλικιωμένοι προσπαθήσουν να κρίνουν τη συμπεριφορά των νέων και να προσαρμόσουν τις σχέσεις των με αυτούς ανάλογα με την δική τους νεανική ζωή είναι ένα βήμα μπροστά. Με την δόξηση της μνήμης προσπαθούν να διώξουν την ψυχολογική αντίθεση κατά ένα ποσοστόν 90-95% και να έλθουν σε ψυχική επαφή με τους νέους.

Η αντίθεση όμως δεν εκδιώκεται με αυτόν τον τρόπον αλλά μετατοπίζεται. Η ζωή

Τό σήμερα είναι διαφορετικό από τό χθές όπως και τό μέλλον θάνα διαφορετικό από τό παρόν. Η νέα γενιά που ζή σε άλλη φάση του ιστορικού χρόνου από τη παλιά είναι φυσικό να στοχάζεται, να αισθάνεται, να έπιθυμεί, να σκέφτεται και να ενεργεί διαφορετικά από την προγενέστερα. Τό ιστορικό ποτάμι καθώς κυλάει γίνεται αλλοιώτικο. Ποτέ λοιπόν δεν μπορούμε να μιλούμε δύο φορές στα ίδια νερά.

Εμείς οι πραγματικοί «έριμοι» ηλικιωμένοι που πανηγυρίσαμε τα νεύατα μας και συγκροστήκαμε με τη παλιά γενιά δεν πρέπει να ξεχνάμε και δεν πρέπει να μās διαφεύγει η ιστορική αλήθεια της ρευστότητας της κοινωνικής ήθικης αντίληψης και ο νόμος της εξέλιξης και σαν αποτέλεσμα να κατανοούμε τα νεύατα όχι να τα περιφρονούμε και να τα κατηγορούμε.

Ο έφηβος και η νέα που μεστάνουν ψυχολογικά και αρχίζουν να αποκτούν δική τους προσωπικότητα, με νέες ιδέες, με νέα μέτρα με ε-

Για σωστή αντιμετώπιση της κρίσης δεν πρέπει να αγνοούμε ή να περιφρονούμε τους φυσικοιστορικούς νόμους της ρευστότητας, της αλλαγής και της εξέλιξης. Πρέπει να αντιληφθούμε την πραγματικότητα, την αλήθεια, να σεβαστούμε τα νεύατα και να συνεργαστούμε πάνω στη σωστή βάση της αμοιβαίας εκτίμησης, σεβασμού και κατανοήσεως βάσει των φυσικών νόμων.

Τονίζουμε τό **ΑΜΟΙΒΑΙΟ** της ύποχρέωσης γιατί πιστεύομε ότι οι λογικές απαντήσεις των νέων άφοι γίνον δεκτές γεννούν αυτόματα και τό καθήκον του σεβασμού προς την ένηλικη γενιά.

Δυστυχώς η ψυχή, κ' η άπόσταση νέας και παλαιάς γενεάς, έπαναλαμβάνομε είναι άνησυχητική. Είναι μία συνεχής διελκυστίνα (ένα τετατωμένο σχοινί). Άπό τη μία μεριά οι νέοι τραβώντας τό σχοινί, κατηγορούν τους «μεγάλους» στην ηλικία μονάχα για τόν 206ν άώνα, τό κοινωμικό τραπούργημα που τους κληροδότησαν. Την έποχή με

θοποιός): «Δέν μās βοηθούν, δέν μās έξηγούν οι παλιοί με την πείρα τους, να κατανοήσουμε έριμένα πράγματα».

Οι γνώμες αυτές μās δίδουν μία αρκετά καθαρή εικόνα του χάσματος.

Όλα όσα ανέφερασαν δείχνουν ότι πράγματι υπάρχει χάσμα. Αυτό είναι ένα σοβαρό και καυτό κοινωνικό πρόβλημα που άξίζει τον κόπο να συζητηθεί και να ξευρεθούν οι μέθοδοι γεφύρωσης του χάσματος για τό καλό όλου του κοινωνικού συνόλου.

Γι' αυτό κι' έμεις τολμούμε να άρχίσουμε την εξέταση του προβλήματος. Πιστεύομε στο διάλογο κι' έλπίζομε να άκουσθούν άπόφεις άπ' όλες τις πλευρές. Άπό νέους, άπό μεσήλικες, άπό κελδικούς, άπό υπεύθυνους άπό κάθε άνθρωπο που πιστεύει στη λογική, και την άρμονική συμβίωση όλων των μελών κάθε κοινωνίας.

Στην έποχή του 20ού αιώνα, στην έποχή της άστρονομικής παρατηρείται μία σμίκρυνση άποστάσεων (και έπομένως) χρονική συντόμευση) άπό τη μία μεριά και μία ψυχική διεύρυνση της άπόστασης, μία δημιουργία ψυ-

δράσης.

Οι νέοι, ρομαντικοί, ιδεολόγοι, του τολμηρού, του ιδανικού. Συγκρούονται με τον καιροσκοπισμό, την προσαρμογή προς τό άδικο, με την ίδιο τέλειαν και τό φαρισσαϊσμό που χαρακτηρίζει τους ηλικιωμένους ή που η ζωή που την καθοδηγούν οι εκμεταλλευτές πιέζει αυτούς να συμπεριφέρονται με τό πιο πάνω χαρακτηριστικά.

Τόσο μεγάλωσε τό χάσμα που δέν κατανοούμε τό νεύατα και αυτά δέν μās κατανοούν, σά να μιλούμε άλλης οικόγενειας, άλλου έθνους γλώσσα.

Θά προσπαθήσουμε να κάνουμε μία βαθύτερη ανάλυση του φαινομένου του χάσματος νέας και παλιές γενεάς, που έμεις χαρακτηρίζομε σαν έξυ κοινωνικό πρόβλημα.

Η ανθρώπινη ζωή κυλά στη τροχιά ενός στεφανίου που αίρειται στο διάστημα. Τη πορεία της ζωής συνοδεύει και η πορεία του χρόνου. Η ανθρώπινη ζωή χαρακτηρίζεται άπό μία συνεχή διαδικασία θέσεων άπό διάφορες όμάδες μελών της κοινωνίας. Είναι οι έπάλληλες γενεές. Παρατηρείται θέβαια ο έπτε-

τών «έριμων» ηλικιωμένων, όταν ήταν νέοι, κυλούσε σ' ένα πολύ διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον άπό τό σημερινό που περιβάλλει την ζωή των σημερινών νέων. Έτσι η αντίθεση διατηρείται και μάλιστα έντονη γιατί η τεχνικοοικονομική ανάπτυξη είναι άλματώδης καθώς και εξέλιξη των ιστορικοκοινωνικών φαινομένων ραγδαία. Η όξεια αντίθεση ώδηγει στο εύρη ΧΑΣΜΑ.

Έτσι γεννούνται οι διαφορές μεταξύ των γενεών, στην αντίληψη για τό κόσμο, την άίσθηση της ζωής, την ιεράρχηση των αξιών και την άφομείωση αυτών και τους τρόπους καθημερινής συμπεριφοράς.

Είναι φυσικός νόμος η νέα γενιά που μπαίνει στο κοινωμικό βίο να είναι διαφορετική άπ' εκείνη που έτοιμάζεται να τον άποχαιρητήσει. Αυτό συμβαίνει γιατί ο ιστορικός χρόνος δέν είναι όμοιογενής και δίχως ποιότητα (άποιος). Άντίθετα είναι ποιοτικός και άνομοιογενής. Έπομένως όποιος κινείται σ' αυτόν δέν μπορεί να αναλωθείτε αλλά κατ' άνάγκην μεταβάλλεται, εξέλισσειται, διαμορφώνεται.

φθονη δύναμη, που ζητούν άνεξαρτησία και έτοιμάζονται να ριχτούν στη ζωή, να δοκιμάσουν γίνονται αλλοιώτικοι και ξένοι προς έμās. Αυτή η άπόσχιση κάνει άλγεινή έντύπωση στην ηλικιωμένη γενιά και την έξοργίζει και διερωτάται: α Πώς μπόρεσε να τό κάνει». «Μέ ποιά δικαίωμα τόλμησε. «Έφτασε ως εκεί νο τό σημείο;» «Δέν είναι παιδί μου;».

Είναι η κρίση που πέρασε, περνά ή θά περάσει μία οικογένεια. Είναι δύσκολο στον άρχηγό της οικογένειας (τους γονείς) να αντιληφθεί τον έφηβο, γιό ή κοπέλα, να ανεχτεί να συζητηθεί, να καθοδηγηθεί, να πείσει αυτούς.

Καμιά φορά πληγώνεται ο έγωισμός του πατέρα άρχηγού ή του ένηλικα και του φαίνεται ότι του παίρνουν τα ήνια, του παίρνουν τό «θρόνο», την άγεμονία».

Τό θεωρεί άναρχία ή και συνθηκολόγηση και δέν θέλει, να άντιδρά και άρχίζει να φάχνει για μέτρα έπιβολής του. Τότε είτε γίνεται η έκρηξη του ήφαιστείου της νεανικής δύναμης είτε κρυφαίει για μελλοντική έκρηξη.

τά χρυσά και άργυρά δεσμά της έξάρτησης, της σύγχρονης τυρρανίας, του άγχους και της πείνας της καταναλωτικής μας κοινωνίας.

Στην άλλη μεριά του σχοινοβίου οι «έριμοι» ηλικιωμένοι τετάνωθεν έπικίνδυνα αυτό και κατηγορούν τα νεύατα για τεμπιλία, άναρχία, άτιμιλία, βρωμία και έγκλημα.

Στό παρόν σημείωμα δέν θ' άσχοληθούμε τό ποιός έχει δίκαιο ή άδικο, άπλως έπισημαίνουμε τό τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα μ' όλους τους κινδύνους που έξυπακούει. Πιστεύομε ότι δέν είναι ζήτημα εύθύνης αλλά ζήτημα ένημέρωσης και καλής διάθεσης για τό καλό όλου του κοινωνικού συνόλου.

Τό πώς θά κτιστούν οι γιοφύρια για να διαδοούν τό νέο και ηλικιωμένοι στο κοινό σημείο οικοδόμησης μιας νέας άρμονικής κοινωνίας, δίνοντας οι νέοι την όρμη και ενεργητικότητα τους, δίνοντας οι «έριμοι» ηλικιωμένοι την πείρα και σύνεση τους σ' ένα πλαίσιο αμοιβαίας κατανοήσης και σεβασμού θ' άσχοληθούμε σε Β' μέρος με τό τίτλο «Πώς να χτιστούν τα γεφύρια;»

ση - κριτική - ξενή λογοτεχνία - ποίηση - κριτική - ξενή

Οι λογοτέχνες της Έγγυς Ανατολής

ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΩΡΟΥ ΛΟΪΖΟΥ

Το τυπικό επίθετο για την Έγγυς Ανατολή είναι η κοιτίδα. Έδώ, πολυάριθμοι πολιτισμοί αναπτύχθηκαν, άναμέτρητα κράτη δημιουργήθηκαν και έβησαν, τρεις μεγάλες παγκόσμιες θρησκείες ξεκίνησαν: Ο Ιουδαϊσμός, ο Χριστιανισμός και ο Ισλαμισμός.

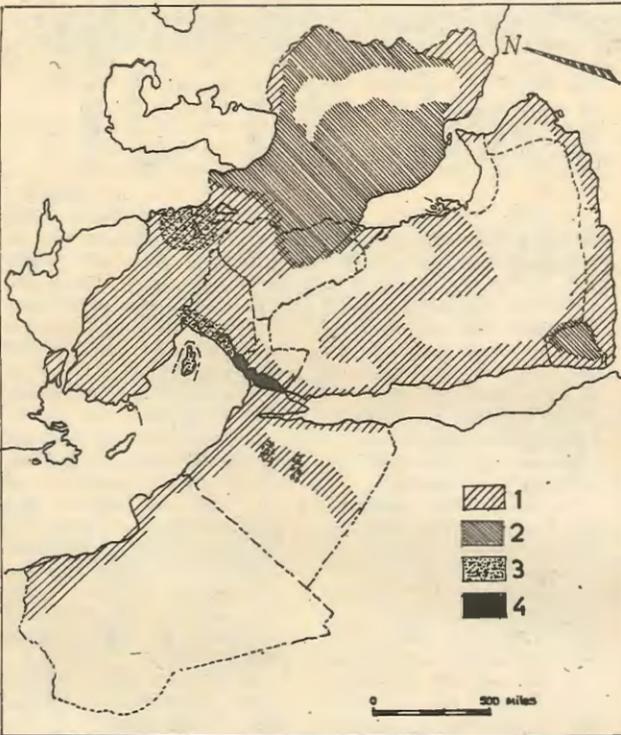
Στα τελευταία πενήντα χρόνια η περιοχή υπήρξε μάρτυρας βίαιων και ολοκληρωτικών αλλαγών. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία πέφτει και το 1923 η Τουρκική Δημοκρατία πέρνει την θέση της. Ο Ευρωπαϊκός άποικισμός, που για χρόνια καταδυνάστευε πολλές Αραβικές χώρες καταρρέει. Τα περισσότερα από τα Αραβικά κράτη ξεκίνησαν με το μοναρχικό σύστημα, πέρασαν από αντι-μοναρχικές επαναστάσεις, για να καταλήξουν τελικά σε δημοκρατίες.

Καμιά περιοχή της γης δεν είχε τόσο ποικιλία πολιτικών καθεστώτων σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα. Οι λοιπές Έγγυς Ανατολής έχουν Κυβερνηθεί από αυτοκράτορες βασιλιάδες, σεΐχιδες, μικροτυράνους, δικτατορικούς, κοινοβουλευτική μοναρχία κ.τ.λ. Η κλίμακα της κυβερνητικής οργάνωσης περιλαμβάνει δημοκρατική οργάνωση αμερικανικού τύπου, οργάνωση σύμφωνα με το μουσουλμανικό ιερό νόμο (sharia), ισραηλιτικό σοσιαλισμό, αραβικό σοσιαλισμό, φασισμό κ.τ.λ. Η περιοχή υπήρξε μάρτυρας απελευθερωτικών αγώνων, αιματηρών και άκαιρων πραξικοπημάτων, επαναστάσεων μειονοτήτων, εκτελέσεων και δολοφονιών βασιλιάδων, Προέδρων, Πρωθυπουργών.

Σήμερα η Έγγυς Ανατολή σπαράσσεται από τον έσωτερικό αγώνα μεταξύ εκείνων που έλεγχοι πηγές πλούτου (συγκεκριμένα, τα πετρέλαια) και εκείνων των μεγάλων μαζών που ζούν μέσα σε άθλια φτώχεια. Μεταξύ των κυρίαρχων παραδόσεων και της πρόδοι.

Αραβες, Ιρακινοί, Τούρκοι και Ισραηλίτες ζούν κάτω από έντονες εξωτερικές πιέσεις, μα οι διαμάχες είναι έσωτερικές. Η Έγγυς Ανατολή περνά σήμερα τόσο πολιτική όσο και πολιτιστική κρίση. Οι λογοτέχνες της Έγγυς Ανατολής έχουν μια μακρά και αξιοσέβαστη παράδοση πολλών δεκάδων αιώνων. Γύρω στον 19ο αιώνα ή Αραβική, Περσική, Εβραϊκή και Τουρκική λογοτεχνία, άσφικτιούσαν μέσα στο κύκλο των παλιών και μαραμένων παραδόσεων, μέσα σε ένα κύκλο όπου δεν υπήρχαν περιθώρια αναγέννησης.

Η πολιτική έπαφή με τη Δύση έθεσε στην διάθεση των διανοουμένων της Έγγυς Ανατολής ένα όλοκληρο δειγματολόγιο από λογοτεχνικά είδη και φιλοσοφικά ρεύματα. Οι περισσότεροι Αραβες, Τούρκοι και Πέρσες συγγραφείς άρχισαν να μιμούνται, με ζηλοφθονεία και εὐλάβεια τις Δυτικές λογοτεχνίες. Όπως στους τομείς της τεχνολο-

- 1. Ισλαμισμός Sunni.
2. Ισλαμισμός Shi'ite.
3. Χριστιανισμός.
4. Ιουδαϊσμός.

γίας, της ιατρικής, των πολιτικών και κοινωνικών άρχων, πίστευαν πως δεν υπήρχε άλλη δημιουργική έκδοχή παρά η αντίγραφή του Δυτικού Πολιτισμού. Έγινε όμως μόνο ένας πολιτισμικός στρόγγυλος έγραψε ένας διάσημος Τούρκος διανοούμενος «και αυτός είναι ο Δυτικός Πολιτισμός».

Για δεκαετίες, οι λαοί της Έγγυς Ανατολής, πότε θεληματικά, πότε άσυνειδητα, άπορρόφησαν μ' άπληστία τις φόρμουλες των Δυτικών κουλτούρων. Αυτή

ή κατάσταση δεν έμεινε πάντως χωρίς αξιολόγηση, κριτική ή σύγκριση. Ο Αιγύπτιος συγγραφέας Tawfik al Hakim είχε παρατηρήσει: «Η δύναμη της Ευρώπης βρίσκεται στον έγκυφόλο της, η δύναμη της Αιγύπτου βρίσκεται στο κεφάλι της». Ο διάσημος Τούρκος ποιητής Mehmet Akif Ersoy σκιαγράφησε τον Δυτικό Πολιτισμό σαν «ένα δράκο που του άπόμεινε ένα δόντι». Οι περισσότεροι συγγραφείς της Έγγυς Ανατολής, που αντίστοιχά στην ύπωση στην μιλιταρισμό και την τεχνολογική άνωτερότητα της Δύσης, διέσωσαν την πολιτιστική τους όντοτητα με το να τονίσουν με περηφάνεια την τεράστια πνευματική τους κληρονομιά και τις ούμανιστικές αξίες των λαών τους. Τώρα ύστερα από δεκαετίες ζηλόφθονης άπομίμησης, μιά ρωμαλέα αντίδραση ενάντια της Δύσης άρχισε διαρκώς να μεγαλώνει. Πισαν, ο πιο σωστός και έποικοδομητικός τρόπος είναι ο συγκριτισμός.

Διαπρεπείς συγγραφείς όπως, επί παραδείγματι, ο Αιγύπτιος Taha Hussein, έχουν τονίσει την σπουδαιότητα μιάς άλλης έπιδρασης ή σύνδεσης των κουλτούρων παρά την τυφή άπομίμηση της Δύσης ή το κλείσιμο μέσα στα σύνορα της ντόπιας παραδοσιακής κουλτούρας. Οι περισσότεροι δυτικοφέροντες από τους συγγραφείς έχουν πιά άρχισει ν' αντιλαμβάνονται ότι προσπαθώντας να φτάσουν την Δύση, με τους δικούς της όρους, πολλές φορές οδηγούσε σε Πύρρειο νίκη την παραγωγή έξαιρετων άπομιμήσεων ή αντιγράφων που κάποτε άγγιζαν το ύψος των πρότυπων και ως εκ τούτου ήταν καταδικασμένα σε άποτυχία από άποψη δημιουργικής παραγωγής.

Μέχρι ποιά βαθμό το παρελθόν είναι χρήσιμο ή άναγκαίο για μιά λογοτεχνία που άναζητά μιά καινούργια ταυτότητα; Ο Αιγύπτιος μυθιστοριογράφος Naguid Mahfouz δήλωσε σχετικά με το δίλημμα αυτό: «Η άλήθεια είναι πως πολλές φορές το μυαλό μου τάσσεται με την επανάσταση, μα η καρδιά μου είναι πάντοτε

ΠΟΙΗΣΗ

Ατίτλο

Γιατρέ, αν το ένα μέρος της καρδιάς μου, είναι δω, το άλλο μέρος είναι στην Κίνα και βαδίζει με τον στρατό προς τον Κίτρινο Ποταμό. Και, γιατρέ, κάθε πρωινό με το ήλιοέπνημα, ή καρδιά μου τουφεκίζεται στην Ελλάδα. Nazim Hikmet (Τουρκία)

Μακάρι, να σκοτωνόσουν, φίλε μου. Μακάρι, να κρεμωζόσουν. Μακάρι, να σ' έβλεπα μετέωρο πάνω στον ηλεκτρικό πάσαλο... Τότε, θα μπορούσα να πω: Αυτός ο λεβέντης, που μοιάζει με χίλια φλάμπουρα, είναι... φίλος μου.

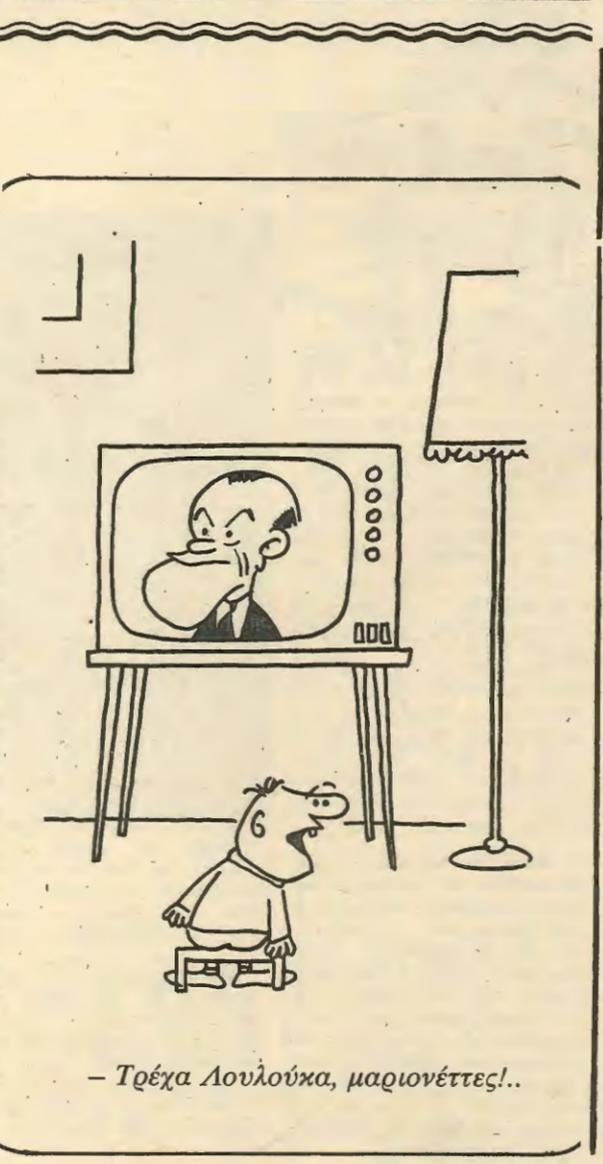
Μακάρι, να μπορούσες να φανής πιο μεγάλος από το δάκτυλο σου, που περιέφερες μέσα στα ύγρα μπουντρούμια δείχνοντας ένα - ένα τους ουντρόφους σου. Μακάρι, νάμηνες σιωπηλός μέχρι το τέλος, φίλε μου. Τότε... δεν θα έλεγα... όχι... αυτός που μάς πούλησε δεν είναι φίλος μου! Buland al Haydari (Ιράκ).

Καί μακάρι

Έδω στο μουσκόλο, στο βράχο της γης. Έξέρω και λέω το τι ξέρω. Θυμώμαι ένα φυτό που τό λέγανε ζωή. Θυμώμαι τον τόπο μου όπως θυμώμαι το θάνατο, ένα σκοινί απ' άνεμο. Ένα πρόσωπο που με δολοφονεί χωρίς λόγο ή ένα μάτι που άποφεύγει το φως. Στο πείσμα σου, πατρίδα μου, δημιουργώ άκόμα, για να σ' άναγκάσω ν' άλλθεις. Σκοντάφτω μέσ' τη κόλαση κι ούρλιάζω ενώ σταγόνες φαρμάκι σε ξαναζωντανεύουν στη μνήμη. Νέα Υόρκη, στη χώρα μου θα βρης, ένα κρεβάτι και σιωπή μιά καρέκλα, ένα κεφάλι το ξεπούλημα της μέκρας και της νύχτας τη πέτρα της Μέκρας και τα νερά του Τίγρη. Παρ' όλα αυτά λαχανιάζεις στην Παλαιστήνη και σ' Άνοί Σ' άνατολή και δύση άγωνίζεσαι μ' άνθρώπους που ή μόνη τους ιστορία είναι ή φωτιά. Από τον καιρό του Ίωάννη του Βαφτιστή ο καθένας μας κουβαλά πάνω ο' ένα πιάτο το κομμένο του (κεφάλι και περιμένει να ξαναγεννηθή. Adonis (Λίθονος)

δεμένη με το παρελθόν». Έστερα από την επανάσταση του 1952 έγραφε, «Ο συγγραφέας του σήμερα δεν μπορεί νάναι μόνο συγγραφέας. Πρέπει να υιοθετήση ένα μήνυμα. Το μήνυμα του πρέπει να συνταυτίζεται με την υπεράσπιση της ζωής, το μέλλον της ανθρωπότητας και την πνευματική κληρονομιά του Πολιτισμού», έξέδωσε την Al Ard (ή γη) που καθιερώθηκε σαν παράγοντας, επαναστατικής λογοτεχνίας με τον ν' άπεικονίζη τις αξίες του χωρικού και να τονώση την πίστη της άγροτιάς στον λαϊκό ήρωα.

Τό «Χωριάτικο Μυθιστόρημα», όπως αντιπροσωπεύεται από τον Yashar Kemal, Fakir Baykurt, Necati Cumali κ. ά, έχει κερδίσει την αγάπη του Τουρκικού λαού και δεν θα ήταν υπερβολή να υποστηριχθή ότι τό είδος αυτό είναι ή πιο σημαντική έπίτευξη της σύγχρονης Τουρκικής Πεζογραφίας. Πολύ σωστά έχει επίσης ταποθετησει τό πρόβλημα και ο Πέρσης Bahar όταν γράφει, «ή λογοτεχνία στην Έγγυς Ανατολή στρατεύεται στο καθήκον να ύπηρετη ή κοινωνικούς σκοπούς. Οι υκοποι ής ποίησης μπορούν να έπιτευχθούν αν ή ποιητής γράφει για χάρη του λαού, για τα συμφέροντα του λαού, σύμφωνα με τους πόθους του λαού και στην γλώσσα του λαού». Ο Αιγύπτιος Abdal Rahman Sharqawi πού ύ-

- Τρέχα Λουλούκα, μαριονέττες!..